

Ensembleweekend Zwolle 2009

Van de Nederlandse gitaarevenementen is het Zwolse Gitaarfestival een van de bekende. Ooit waren het De (Internationale) Zwolse Gitaarweken, bedoeld om de klassieke gitaar beter bekend te maken bij het publiek, tegenwoordig past het festival binnen een week, met de focus op masterclasses door bekende gitaristen en concerten. Al jarenlang is dit gitaarfestival in November geprogrammeerd.

Ik had altijd het idee, dat dit festival -althans wat betreft de Masterclasses- gericht was op professionals of professionals-to be, de conservatoriumstudenten. Ik ben in 2006 een dagje wezen luisteren, en dat was ook voor mij als amateur leerzaam.

De organisatie is de gitaaramateurs echter niet compleet vergeten. Een vast onderdeel van het festival is namelijk het Ensembleweekend (voor amateurgitaristen). Een gitaarvriend attendeerde me daar dit jaar op en we besloten om de snaren maar eens aan te spannen en ons in te schrijven.

Zoals de naam al zegt, is het Ensembleweekend gericht op samenspel. Kwartet, trio, duo, maar ook groot ensemble, in de praktijk een kwartet met meerdere spelers op een partij.

Het grootste gedeelte van het weekend was gereserveerd voor groot ensemble. Daarnaast had de organisatie op basis van een paar gegevens die je bij aanmelding moest invullen kleinere ensembles ingedeeld.

Op de laatste middag was er het concert waar je voor publiek in groot en klein ensemble je kunst en kunde kon presenteren.

Voor het groot ensemble kregen we huiswerk op. Bij de kleine ensembles bleek ter plaatse dat je een oefening Prima Vista kreeg.

Voor het grote ensemble kreeg je per email muziek opgestuurd. Dat was heel praktisch, want als je goed beslagen ten ijs komt, glij je minder snel uit. En dat is een pre als je in korte tijd met een flink gezelschap een aardige hoeveelheid repertoire wilt instuderen.

De stukken waren een arrangement van *Concerto in D* (waarschijnlijk RV 93) van Antonio Vivaldi, drie zettingen van Catalaanse volksliedjes door Eythor Thorlaksson (ja, die van de bekende website met gratis bladmuziek) en twee kleine suites van Annette Kruisbrink, *Fairey Tunes* en *Musica Latina Facil*.

Voor het kleine ensemble was er helaas geen huiswerkzending. Vermoedelijk om auteursrechtelijke redenen werd er alleen tijdens de speelsessie bladmuziek ter beschikking gesteld. Persoonlijk vond ik dat jammer, want bij het materiaal dat ik op de standaard kreeg bleek al snel dat een beetje voorbereiding wel fijn was geweest. Ik kan op zich best vlot van blad spelen, maar bij een ensemble moet je op meer dingen letten dan slechts je eigen noten. Vandaar dat mijn uitvoering wat tekort schoot.

Het Ensembleweekend begon aardig op tijd, dus zaten we zaterdagmorgen al vroeg in de auto op weg van Hengelo (Overijssel) naar Zwolle. Dankzij Internet wisten we waar we moesten parkeren zonder de halve stad door te hoeven lopen met gitaar en bepakking.

Het conservatorium in Zwolle -de plaats delict voor het Ensembleweekend- ligt veilig net achter de oude stadswallen van Zwolle. Dat komt dan ook tot uiting in het adres, *Aan de Stadsmuur 88*. We waren een van de eersten, naar bleek. Gelukkig deed de koffieautomaat het 24/7.

Gaandeweg stroomde de kantine vol, zo'n 30 personen hadden zich opgegeven, en al snel bleek dat het Ensembleweekend ook zijn aantrekkingskracht had op semi- en full professionals. De deelnemers kwamen overal vandaan, niet alleen uit heel Nederland, maar ook van over de grens. Een weekend met een licht internationaal tintje.

Met een korte introductie vertelde de organisatoren iets over de ins en outs van het weekend. Niet te lang, want er was een hoop werk te doen.

We begonnen met de repetitie voor het groot ensemble. Omdat ik onder meer partij 3 van Vivaldi had ingestudeerd werd ik bij gitaar 3 ingedeeld, en die positie heb ik gehouden. ;-) Ik had niet zo'n zin om steeds te gaan verzitten en bovendien, de gitaren 3 en 4 bleken relatief schaars! Het nummer van de gitaar was overigens lang niet altijd omgekeerd evenredig met de moeilijkheidsgraad! En als het wel het geval was, pingelde ik er hier en daar een speels nootje tussen. ;-) Foei, wat een gebrek aan discipline!

Annette Kruisbrink had de leiding over het groot ensemble. Ik ken haar als een van de professionele Nederlandse gitaarcomponistes. Ik had haar weleens gezien met een stand op het Twents Gitaarfestival, en uiteraard ook op Youtube als soliste.

Ze componeert hedendaagse muziek in een breed spectrum, van heel toegankelijk tot zeer complex en voor mij wat moeilijker te vatten. Twee van de suites voor het grote ensemble waren van haar hand. *Fairey Tunes* bestond uit melodieën op populaire

sprookjes: *Cinderella*, *Alladin* en *Rapunzel*. Vooral Alladin wist de (Arabische) stemming van 1000 en 1 Nacht goed te verklanken. *Musica Latina Facil* bracht een aantal Zuid-Amerikaanse stijlvormen, *Danza Maya*, *Bossa do Brazil*, *Cuna Cubana* en *Tango Argentino*.

Annette Kruisbrink ontpopte zich als een prima dirigente die vrolijk en vlot de vaart in het ensemble wist te krijgen. Ze liet niet na om hier en daar wat achtergronden bij de muziek te vertellen, wat erg prettig is, want een duidelijke context voor muziek werkt positief op de uitvoering. Met praktische tips wist ze ook de spelers met iets minder niveau met de groep mee te krijgen. Het resultaat was een uitvoering met frisse tempi die beduidend hoger lagen dan waarop ik het thuis had ingestudeerd.

Gevolg was dat het *Allegro Giusto* van Vivaldi's *Concerto in D* het juiste tempo kreeg, zodat de solisten zich niet hoefden te vervelen.

Binnen het rooster van het Ensembleweekend was ruimte gereserveerd voor de andere activiteiten van het Zwolse Gitaarfestival, met name de Masterclasses, de middagconcerten en de gitaarbeurs. Gevolg was wel, dat er minder tijd overbleef voor het eigenlijke Ensembleweekend, met name de kleine ensembles, want bij het heen en weer wandelen tussen de evenementen heb je duidelijk last van het 'stief kwartierke'.

De beurs was leuk, er stonden verscheidene bekende gitaarbouwers en er was een grote stand met bladmuziek en CDs. Spekkie voor het bekkie voor de gefortuneerde gitarist! 't Is dat ik al een gitaar bij een bekende Nederlandse bouwer besteld had.. (nog een paar maandjes geduld!)

Het klein ensemble werd voor mij een ervaring apart. Op het programma stonden twee delen uit de suite *Estampas* van Federico Moreno Torroba, *Remanso* en *Bailando*. Uiteindelijk bleek alleen de *Remanso* in de gegeven tijd enigszins haalbaar. Allebei werken met een duidelijk hedendaags tintje, en dat is voor mij al een handicap omdat deze muziek niet mijn stijl is.

De groep waar ik in terecht kwam bleek elkaar als ensemble al geruime tijd te kennen, en dat was handicap nummer twee: ik weet uit mijn eigen ensemble-ervaring dat er na enige tijd een interne communicatiecultuur -zie het als het een soort van elkaar aanvoelen- ontstaat die het spelen onderling vergemakkelijkt, maar het voor een vreemde eend in de bijt -mijn positie op dat moment- een beetje lastiger maakt om aansluiting te krijgen. ;-) Elementaire groepsdynamiek! Gelukkig werd dat beter naarmate de kennis van het stuk vorderde.

Direct van blad spelen bleek geen sinecure, omdat meneer Torroba gek was op kleine maar significante variaties, dus de herhaling van het beginthema aan het einde van het stuk was helaas geen reden om maar weer bij pagina 1 van de bladmuziek te beginnen. Dus zat er in de zes pagina's bladmuziek een erg vervelend blader- en papierschuifmoment waarbij je op zijn gunstigst een a twee maten de tijd had om de administratie te regelen. De firma Opera Tres, de uitgever van dit werk, had zichtbaar nog nooit van bladmuziek ergonomie gehoord. En uit het hoofd spelen was voor die korte tijd geen optie.

De moeilijkheidsgraad lag volgens mij iets te hoog om in twee uurtjes repetitie een vloeiende en voor publiek begrijpelijke presentatie te realiseren. De andere groepen

hadden daar beduidend minder moeite mee, wat weer iets zegt over de moeilijkheidsgraad van Torroba's composities.

De zondag begon -gelukkig ietsje later dan de zaterdag- wederom met de repetitie voor het groot ensemble. Met dezelfde vrolijke vaart als de dag ervoor zette Annette Kruisbrink de puntjes op de 'i', met als resultaat bijzonder lekker lopende stukjes. Ook Vivaldi kwam nog even aan bod.

Het concert met Leo Brouwer op het directieplatform vormde een breekpunt van een uurtje of twee. Velen gingen naar het concert, maar ik besloot het een beetje rustig aan te doen en van de gelegenheid gebruik te maken om met mijn gitaarvriend nog wat stukken door te nemen.

's Middags werd het een beetje dringen met de tijd, zodat er keuzes gemaakt moesten worden. De laatste repetitie voor de kleine ensembles werd flink korter. Voor mijzelf betekende dat een groot vraagteken of het wel verstandig was om dat stukje Torroba voor het podium te brengen (dat was de plaats waar de kleine ensembles optraden). Toch maar gedaan.

Bij de generale repetitie zaten we met zijn allen op het podium. Het werd een gezellige kruipdoor-sluipdoor om op je plek te komen. De repetitie verliep gladjes.

Toen werd het tijd voor de concertjes en het grote ensemble werk. Zo langzamerhand was er publiek binnengestroomd en kon je het verschil voelen tussen repetitie en 'voor het echie'.

Bij het concert bleek dat de kleine ensembles hard hadden gewerkt. Er was een aardige verscheidenheid aan stukjes, zoals een gitaartrio van de negentiende eeuw van Von Call, een bewerking van het bekende thema *La Folia*, die me een beetje aan Sanz' versie deed denken, een *Milonga* met een melancholieke klank en een leuk samenspel tussen eerste en tweede gitaar en last but not least een aantal stukken van Pieter van der Staak

Pieter van der Staak en het conservatorium van Zwolle hebben altijd een innige band gehad, hij was hier de eerste hoofdvakdocent voor gitaar en stond in die hoedanigheid ook aan de wieg van de Internationale Zwolse Gitaarweken.

Hij zal het ongetwijfeld hebben kunnen waarderen dat zijn muziek hier ten gehore werd gebracht. Ik heb hem jaren geleden bij een concert van een van zijn collega's eens ontmoet, een levendige oude man met een zwierige baret op het hoofd en met -zo hoorde ik- een grote afkeer van het Franco bewind in Spanje, waarvan er volgens hem nog steeds sporen in Spanje rondhingen. Wat dat betreft is de Spaanse geschiedenis in de vorige eeuw nogal heftig geweest, van de koloniale avonturen in Marokko tot de Spaanse Burgeroorlog en het schrikbewind van de 'winnaar' Generaal Franco daarna. Een heel ander beeld dan *Vamos a la Playa* aan de Costa del Sol!

O ja, het stukje Torroba? We hebben het einde gehaald en het publiek begreep dat perfect!

Er kwam nog een leuk staartje achteraan, want 'mijn' ensemblegroepje splitste zich plotseling af, eerst tot trio en daarna tot duo. Ze speelden redelijk toegankelijk modern materiaal (ook al heb ik Hindemith nooit zo gemogen). Bij de duo stukken bleek heel duidelijk het belang van de tweede gitaar als facilitator (bewaak de golfslag van de

muziek, bied steun en geef de ruimte) voor de eerste gitaar. Zeg dus nooit dat je 'slechts' tweede gitaar speelt in een duo!

En toen was het tijd voor het klapstuk: elf stukjes groot ensemble! Iedereen hees zich weer op het podium en maakte er onder de bezielende leiding van Annette een feestje van. Na de laatste noten van Vivaldi kwam er dan ook een uitgebreid applaus!

Dat applaus gold ook de organisatoren en coaches van het Ensembleweekend, want het was een heel karwei om de mailings rond te krijgen, de zaal in orde te maken en de groepen in te delen. Hierbij alle waardering voor de gitaardocenten die het groot- en klein ensemble hebben begeleid. Zeker als je jezelf indenkt dat de meesten toch een aardig eindje moesten reizen om hier in Zwolle te komen.

Euforie alom, de klus was geklaard. Het hapje en het drankje kwam dan ook als geroepen.

Dus? Nou, het Ensembleweekend is iets om ook volgend jaar in gedachten te houden!